

ROKIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TUBERKULIOZĖS PROFILAKTIKOS IR KONTROLĖS 2013-2015 METŲ PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Rokiškio rajono savivaldybės tuberkuliozės profilaktikos ir kontrolės 2013-2015 m. programa (toliau – Programa) parengta siekiant sumažinti tuberkuliozės plitimą, numatant kompleksinius veiksmus ir priemones Rokiškio rajono savivaldybėje.

2. Programa parengta atsižvelgiant į Pasaulio sveikatos organizacijos (toliau vadinama – PSO), Tarptautinės sąjungos kovai su tuberkulioze ir plaučių ligomis rekomendacijas, Lietuvos sveikatos programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 1998 m. liepos 2 d. nutarimu Nr. VIII-833 (Žin., 1998, Nr. 64-1842), uždavinius ir strategijos kryptis, atsižvelgiant į Valstybinės tuberkuliozės profilaktikos ir kontrolės 2011-2014 metų programos (Žin., 2010, Nr. 144-7386) nuostatas.

II. ESAMA SITUACIJOS ANALIZĖ

3. Tuberkuliozė (toliau – TB) – infekcinė liga, kurią sukelia tuberkuliozės mikobakterijos. Infekcijos šaltinis – asmuo, sergantis plaučių tuberkulioze ir oro lašeliniu būdu skleidžiantis į aplinką tuberkuliozės sukėlėjus

4. PSO duomenimis, TB – viena labiausiai paplitusių užkrečiamųjų ligų. Trečdalis pasaulio gyventojų užsikrėtę tuberkuliozės sukėlėju. Jos plitimui svarbiausios reikšmės turi medicininiai, socialiniai ir ekonominiai faktoriai.

5. Rokiškio rajono savivaldybėje sergančiųjų TB skaičius nuo 2008 m. iki 2011 m. sumažėjo 1,6 karto, tačiau 2012 m. stebimas 1,9 karto TB padidėjimas palyginti su 2011 m. 2012 m. Rokiškio rajono savivaldybėje išaiškinti 23 nauji tuberkuliozės atvejai (68,0/100000 gyv.). Tai sudaro aukštesnį sergamumo rodiklį nei Lietuvoje (47,9/ 100 000 gyv.) ir Panevėžio apskrityje (57,7 /100 000 gyv.).

1. lentelė Išaiškintų naujų TB atvejų 100 000 gyv.

	2008m.		2009m.		2010m.		2011m.		2012m.	
	Abs. sk.	100000 gyv.	Abs. sk.	100000 gyv.	Abs. sk.	100000 gyv.	Abs. sk.	100000 gyv.	Abs. sk.	100000 gyv.
Lietuvos Respublika	1897	56,34	1683	50,23	1573	47,9	1532	47,6	1430	47,9
Panevėžio apskritis	172	60,48	157	55,75	124	45,2	140	52,2	141	57,7
Rokiškio raj. sav.	19	49,17	15	39,39	9	24,1	12	32,9	23	68,0

(Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras)

6. 2012 m. kaip ir 2011m. dažniau TB sirgo vyrai nei moterys (atitinkamai 16 ir 7). Kiekvienais metais Rokiškio rajone vyrų, sergančių TB, naujų užregistruotų atvejų skaičius didėja.

2 lentelė. Išaiškintų TB naujų atvejų pagal lytį

	2010 m.		2011 m.		2012 m.	
	Abs. sk.	100000 gyv.	Abs. sk.	100000 gyv.	Abs. sk.	100000 gyv.
Vyrai	8	45,2	9	52,2	16	94,8
Moterys	1	5,0	3	15,3	7	36,4

(Šaltinis: VšĮ Rokiškio rajono ligoninės pulmonologinis kabinetas)

7. 2012 m. daugiausia naujų TB atvejų pastebima 65 ir vyresnio amžiaus grupėje, tai sudarė 8 susirgimo atvejus (atitinkamai 3 vyrai ir 5 moterys). Nemažas susirgimų skaičius - 6 nauji atvejai 45-54 amžiaus grupėje (6 vyrai). Po 3 naujus atvejus 25-34 (2 vyrai ir 1 moteris), 35-44 (2 vyrai ir 1 moteris) ir 55-64 amžiaus grupėje (3 vyrai). 2012 m. visose šiuose amžiaus grupėse sergančiųjų skaičius išaugo.

3 lentelė. Išaiškintų TB naujų atvejų pagal amžiaus grupes

	2010 m.	2011 m.	2012 m.
25-34	1	2	3
35-44	1	4	3
45-54	1	2	6
55-64	3	1	3
65 ir vyresni	3	3	8

(Šaltinis: VŠĮ Rokiškio rajono ligoninės pulmonologinis kabinetas)

8. Efektyviausia tuberkuliozės profilaktikos priemonė yra kontroliuojamas gydymas prieštuberkulioziniais vaistais. Jau 1998 m. pagal Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) rekomendacijas Lietuvoje tuberkuliozės gydymui įdiegta tiesiogiai kontroliuojamo gydymo strategija, kuri pavadinta DOTS (anglų k. – directly observed treatment, short course therapy). Ši plačiai propaguojama strategija leidžia užtikrinti sėkmingą tuberkuliozės gydymą. Daugumoje šalių taikant tiesiogiai kontroliuojamo gydymo strategiją pavyksta išgydyti 90 procentų ligonių, sergančių tuberkulioze.

9. Svarbiausias veiksnys kovojant su tuberkulioze – socialinė parama socialinės rizikos asmenims, kurie serga tuberkulioze ir gydosi ambulatoriškai. Socialinė parama – tai maisto paketai arba talonai, kelionės išlaidų į ambulatorinę asmens sveikatos priežiūros įstaigą ir atgal kompensavimas. Tokia parama skatins asmenis, sergančius tuberkulioze, nenutraukti gydymo.

10. Svarbu yra tarpžinybinis bendradarbiavimas. Vien sveikatos priežiūros darbuotojų, pastangos nebus veiksmingos be socialinių darbuotojų, vidaus reikalų ir švietimo sistemos darbuotojų, bendruomenės pastangų.

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

11. **Programos tikslas** – Rokiškio rajono savivaldybėje iki 2015 metų sumažinti sergamumą tuberkulioze.

12. **Programos uždaviniai:**

12.1. vykdyti TB profilaktiką, informuoti rajono gyventojus apie tuberkuliozės epidemiologinę būklę ir apsaugojimo būdus;

12.2. vykdyti TB profilaktikos priemonės socialinės rizikos socialiai remtinų asmenų grupėse;

12.3. teikti socialinę paramą ir palaikyti socialinius įgūdžius socialinės rizikos asmenims;

12.4. užtikrinti tuberkulioze sergančių asmenų efektyvų gydymą.

IV. PROGRAMOS VERTINIMO KRITERIJAI

13. Programos įgyvendinimo vertinimo kriterijai:

13.1. organizuoti mokymai renginiai TB profilaktikos ir kontrolės klausimais;

13.2. išaiškinti nauji TB susirgimo atvejai;

13.3. tuberkulino mėginiais patikrinti 7 metų amžiaus vaikai;

13.4. patikrinti socialinės rizikos asmenys;

13.5. ligonių, sergančių TB ir sėkmingai išgydytų nuo tuberkuliozės skaičius.

V. LAUKIAMI REZULTATAI

- 14. Programa numato:
  - 14.1. Pagerinti tuberkulioze sergančių asmenų ankstyvą diagnostiką;
  - 14.2. padidinti rajono gyventojų aktyvų dalyvavimą imunoprofilaktinėse programose;
  - 14.3. užtikrinti kokybišką, nenutraukiamą sergančiųjų tuberkulioze gydymą;
  - 14.4. padidinti sergamumo tuberkulioze išaiškinimą socialinės rizikos gyventojų grupėse;
  - 14.5. suteikti rajono gyventojams, socialiniams darbuotojams daugiau žinių apie tuberkuliozės profilaktiką ir kontrolę;
  - 14.6. sumažinti sergamumą tuberkulioze Rokiškio rajono savivaldybėje .

VI. FINANSAVIMO ŠALTINIAI

- 15. Programos finansavimo šaltiniai:
  - 15.1. Rokiškio rajono savivaldybės biudžetas;
  - 15.2. Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialioji programa;
  - 15.3. savanoriškos juridinių bei fizinių asmenų lėšos;
  - 15.4. privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšos;
  - 15.5. kitos teisiškai įgytos lėšos.

VII. PROGRAMOS VYKDYMAS IR KONTROLĖ

- 16. Programos įgyvendinimą koordinuoja Rokiškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu paskirtas asmuo.
  - 17. Įgyvendinant programą dalyvauja:
    - 17.1. VšĮ Rokiškio rajono ligoninės pulmonologinis kabinetas;
    - 17.2. asmens sveikatos priežiūros įstaigos;
    - 17.3. Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras;
    - 17.4. Rokiškio rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos ir sveikatos skyrius;
    - 17.5. rajono seniūnijos, socialiniai darbuotojai, švietimo įstaigų darbuotojai.
-

ROKIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TUBERKULIOZĖS PROFILAKTIKOS IR KONTROLĖS 2013-2015 METŲ PRIEMONIŲ PLANAS

UŽDAVINIAI	PRIEMONĖS	ATSAKINGI VYKDYTOJAI
1. Vykdyti tuberkuliozės profilaktiką, informuoti rajono gyventojus apie apisaugojimo nuo tuberkuliozės būdus, epidemiologinę būklę	1.1. Parengti ir išleisti brošiūras, lankstinukus, informacinius leidinius, visuomenei tuberkuliozės profilaktikos ir kontrolės klausimais. Organizuoti švietėjiškus renginius rajono švietimo įstaigose.	Asmens sveikatos priežiūros įstaigos. Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras
	1.2. Organizuoti mokymus seniūnijų socialiniams darbuotojams, socialiniams pedagogams apie užsikrėtimo tuberkulioze kelius, profilaktikos priemones bei gydymo galimybes.	Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, Rokiškio rajono savivaldybės švietimo centras
	1.3. Parengti ir išleisti lankstinuką- informaciją asmenims, grįžusiems iš įkalinimo įstaigų, apie tuberkuliozės plitimo kelius, profilaktiką bei kontrolę.	Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras
	1.4. Tuberkulino mėginiais patikrinti visus 7 metų vaikus.	Asmens sveikatos priežiūros įstaigos
	1.5. Vakcinuoti naujagimius vakcina nuo tuberkuliozės.	Asmens sveikatos priežiūros įstaigos
	1.6 Vykdyti tuberkuliozės epidemiologinę stebėseną.	Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras
2. Vykdyti profilaktines tuberkuliozės priemones socialinės rizikos, socialiai remtinių asmenų grupėse	2.1. Tuberkulino mėginiais patikrinti rizikos susirgti tuberkulioze grupės vaikus.	Asmens sveikatos priežiūros įstaigos
	2.2. Organizuoti pokalbius, konsultacijas su socialinės rizikos grupės gyventojais tuberkuliozės profilaktikos, kontrolės klausimais.	Asmens sveikatos priežiūros įstaigos, Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, seniūnijų socialiniai darbuotojai
	2.3. Organizuoti socialiai remtinių asmenų, sergančių tuberkulioze ar įtariamų sergančiais, profilaktinius patikrinimus dėl tuberkuliozės, jų nuvykimą į gydymo įstaigą.	Seniūnijų socialiniai darbuotojai

	2.4. Asmenis, rengiamus apgyvendinti savarankiškuose gyvenimo namuose, nukreipti krūtinės ląstos tyrimui.	Rokiškio rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos ir sveikatos skyrius, seniūnijų socialiniai darbuotojai, asmens sveikatos priežiūros įstaigos
	2.5. Skirti vienkartinę pašalpą asmenims, gaunantiems mažas pajamas ir kuriems skirtas ambulatorinis gydymas nuo tuberkuliozės.	Rokiškio rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos ir sveikatos skyrius
3. Siekti kokybiško, kontroliuojamo tuberkuliozės gydymo	3.1. Organizuoti tuberkulioze sergančių asmenų būtinąjį hospitalizavimą ir (ar) būtinąjį izoliavimą gavus gydytojų konsultacinės komisijos sprendimą.*	Rokiškio rajono savivaldybės asmenų būtinojo hospitalizavimo ir (ar) izoliavimo organizavimo komisija, savivaldybės gydytoja, Rokiškio rajono policijos komisariatas, VŠĮ Rokiškio pirminės asmens sveikatos priežiūros centro greitosios medicinos pagalbos brigada
	3.2. Asmenis, įtariamus sergant tuberkulioze, nedelsiant nukreipti radiologiniam ištyrimui bei gydytojų specialistų konsultacijai.	Asmens sveikatos priežiūros įstaigos, seniūnijų socialiniai darbuotojai.
	3.3. Besigydantiems nuo tuberkuliozės užtikrinti nemokamą vaistų išrašymą.	Asmens sveikatos priežiūros įstaigos.
	3.4. Kontroliuoti paskirtą ambulatorinį prieštuberkuliozinį gydymą.	Asmens sveikatos priežiūros įstaigos, socialiniai darbuotojai

*Rokiškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2013 m. rugsėjo 11d. įsakymas Nr. AV-709 „Dėl Rokiškio rajono savivaldybės asmenų būtinojo hospitalizavimo ir (ar) izoliavimo organizavimo tvarkos patvirtinimo”.